

handling slutter at faa sagt, at forinden Lovgivningsmagten gaar til at opfylde Grundlovens § 93 om at gøre Len og Stamhuse til fri Ejendom, maa man løse Fæstespørgsmaalet. Det er efter min Mening det vigtigste Spørgsmaal, og det bør løses først. Jeg takker den højtærede Minister, fordi han fremkom med en Udtalelse, der gaar i samme Retning. Jeg tror, man vilde føre Fæsterne heri Landet fra Dynen i Halmen, dersom man lod Len og Stamhuse gaa over i Kapitalens Eje. Fæstegaardmændene og Fæstehusmændene vilde blive ganske anderledes slet stillede her i Danmark, end de ere nu, dersom man tænkte sig, at Konsortier eller enkelte Kapitalister opkøbte de store Gaarde og Fæstegaardene. Der kan siges meget om de nuværende Lensbesiddere og deres Forfædre, men jeg tror, at de fleste af dem have en Følelse af traditionelle Forpligtelser overfor deres Fæstere, som et kapitalistisk Aktieselskab aldrig nogen Sinde vil have. Tænkte man sig, at Kapitalismen fik Lenene og Stamhusene i Eje, vilde det blive til stor Skade for Fæsterne. Jeg takker den højtærede Minister, fordi han har pointeret som sin Opfattelse, at Fæstespørgsmaalet er det, der i første Række maa løses.

Ordføreren for Forslagsstillerne (Marott): Ogsaa jeg skal fatte mig i størst mulig Korthed, for at vi kunne blive fri for Aftenmøde. Først takker jeg for den Sympati, der fra flere Sider er udtalt med Hensyn til det foreliggende Forslag og den foreliggende Sag, og saa vil jeg kun sige, at det forekommer mig, at den højtærede Justitsministers Udtalelse angaaende dette Forslag og den foreslaaede Kommission i Virkeligheden vare en Argumentation for dette Forslags Vedtagelse. Ministeren udtalte, at han havde arbejdet meget stærkt paa denne Sag fra først af. Jeg ved ikke, om der ved skal forstaas, at Ministeren har arbejdet paa denne Sag fra sin Tiltrædelse som Minister, altsaa i de sidste 6½ Aar, det vilde tyde paa, at der maa være store Vanskeligheder ved Sagen. Men naar der er saa store Vanskeligheder ved Løsningen af dette Spørgsmaal, maa Ministeren i Virkeligheden trænge til Hjælp for at kunne løse disse Vanskeligheder, og saa forekommer det mig, at det netop var rigtigt at nedsætte en Kommission som af os foreslaaet.

Den højtærede Minister nævnte blandt andet, at jeg havde anført en Udtalelse af Frederiksen i sin Tid under denne Sags

Behandling i Folketinget, hvori han sagde, at det vistnok var bedst at give disse Godser fuldstændig fri og lade dem gaa ind under Statens almindelige Bestemmelser om Arv. Og den højtærede Minister syntes at ville polemisere mod mig paa dette Grundlag. Jeg skal i den Anledning gøre opmærksom paa, at det var historiske Oplysninger, jeg gav, uden at jeg selvfølgelig kan sige, at jeg har det samme Standpunkt, som Frederiksen gjorde gældende den Gang i Folketinget. Endvidere sagde den højtærede Minister, at § 92 i Grundloven slet ikke kunde komme i Betragtning her, for der stod, at enhver til Adel, Titel og Rang knyttet Forret er afskaffet, og naar den er afskaffet, siger han, have vi ikke noget at gøre med den Grundlovsparagraf. Jeg tror nu ikke, man kan læse den Paragraf saaledes. Denne Paragraf gaar ud paa, at alle Forrettigheder skulle afskaffes, derfor har jeg citeret den i Forbindelse med denne Sag. Jeg paastaar, at saa længe disse Privilegier til Jorden bestaa, er § 92 ikke opfyldt. Der staar, at enhver Forret er afskaffet, og derved skal naturligvis forstaas, at det er en Forudsætning, at Afskaffelsen praktiseres, men det Skridt, vi her have gjort, gaar netop i Retning af at faa Grundlovens §§ 92 og 93 fuldstændig udførte.

Saa sagde den højtærede Minister, at naar man vilde ordne denne Sag, maatte man tage tilbørligt Hensyn til Adkomst-dokumenterne. Ja, det er rigtigt nok, men det kommer an paa, hvorledes disse Dokumenter læses, man kan læse dem paa samme Maade, som Fanden læser Bibelen, og det sete afhænger af Øjnene, der se. Jeg mener, at man har mere Garanti for, at Dokumenterne tydes paa den rigtige Maade, naar der er flere om det, end naar det er den højtærede Justitsminister alene. Derfor mener jeg, der vilde være mere Garanti for en upartisk Bedømmelse af disse Dokumenter angaaende de forskellige Herregaarde, naar denne Sag kom til Forhandling og Undersøgelse i en Kommission.

Den højtærede Minister sagde endvidere — og man har fra forskellige Sider givet denne Udtalelse Tilslutning —, at det kan ikke gaa an at lovgive paa dette Omraade uden at tage Hensyn til Fæsternes Forhold, og det ærede Medlem for Assens (Berntsen) gav for nylig denne Udtalelse sin Tilslutning. Jeg kan gøre det samme, vort Forslag udelukker aldeles ikke, at der tages Hensyn til en Ordning af hele Fæstevæsenet, samtidig med at Len og Stamhuse tages under Behandling, aldeles